

Murat
YALÇIN
ile
Söyleşi

Konuşan:
Mehmet ÖZTUNÇ

Murat Yalçın 1970 Mart'ında İstanbul'da doğdu. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Psikoloji Bölümünü bitirdi. 1990'lı yıllarda *Varlık* ve *Sombahar* dergilerinin yazı işlerinde çalıştı; Yapı Kredi Yayınları ansiklopedi servisindeki *Cumhuriyet Ansiklopedisi* ile *Osmanlılar Ansiklopedisi* ekiplerinde yazarlık ve redaktörlük yaptı; *Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*'ni yayına hazırladı. 2000 yılından beri YKY'deki editörlük görevinin yanı sıra edebiyat dergisi *Kitaplık*'i yönetiyor. 1986'da yazmaya başladı; ilk öyküsü 1989'da çıktı. *Aşkımumya* (1995), *Hafif Metro Günleri* (1998), *İma Kılavuzu* (2003), *Şen Saat* (2006), *Keşik Hava* (2009), *Karga Zarif* (2012), *İçimde Oğuz Atay ile Orhan Gencebay İkizi Yaşıyor* (2013), *Kontrol Kalem*i (2015) bugüne dek yayımladığı kitaplar.

*Y*azının münzeviyane bir iş olması benim tabiatıma uygun düşüyor. Bu minvalde, Tanpınar gibi, Necatigil gibi feylesof tabiatlı kâmil yazarlara hayranım.

- **Kontrol Kalem**i zihnime bütünüyle kopyalamak, kaydetmek istediğim bir kitap... Kanımca yazının içindeki herkesin mutlaka okuması gereken bir çalışma. Okur ve yazardan nasıl tepkiler aldınız, sizce hak ettiği ilgiyi gördü mü?

Doğrusu ben başlangıçta neredeyse yazar dostlardan oluşan üç beş yüz kişilik okuru olmasını hayal ediyordum. Cem Aktaş'ın yönettiği bir e-kitap dizisinde iki yıl satışta kaldı. Bazı meraklı dostlarım oradan edinip okudular ve onlar da kitap olarak yayımlasaydın dediler. Tereddütlerim vardı ama benim. Biraz daha zamana ihtiyaç duydum nedense. Bunda kitabın elimde yaşamasının da payı oldu. Nihayet beş yıl sonra yayımlanabildi ve hemen ikinci baskısı yapıldı. Can Yayınları çok iyi sahiplendi kitabı. Çıktığı günden beri doğrusu benim alışık olmadığım bir ilgi görüyor. Sanırım böyle 'konsantre' kitapları seviyor günümüz okuru.

- **Gerçi kitabın sonunda Kontrol Kalem**i'ni bir hamalın mola taşı metaforu üzerinden açıklıyorsunuz ama ben, kitabın bir fikir olarak nasıl belirlediğini kaç yılda yazıldığını öğrenmek isterim.

Kitabın yazılma süresi yok aslında. Yıllardır tuttuğum not defterlerini, biraz da öyküyle kafayı bozmaktan kaynaklanan bir sıkıntıyla, 2006-2010 yıllarında seçe ayıklaya bilgisayara kendi arşivim

için aktarmaya başladım. Diyebilirim ki "farkında olmadan" bir kitap yazmışım. İlk adı *Mola Taşı* idi, sonra *Halaza* oldu ve nihayetinde *Kontrol Kalem*i adıyla olgunlaştı. Kabası çıktığında iki bin civarında not oluştu ama başta anlattığım süreç uzadıkça notlar da dağıldı, harmanlandı. Benzer konuları bir notta toplamaya çalıştım. Dönüp dönüp üstünde çalıştıkça günlük havası yerini denemeye bıraktı. Kitap kendini gösterdikçe bazı notlar gözümden düştü. Çoğunu sildim. Yenilerini yazdım. Bazı konuları derinleştirmem gerekti. Yani yazım sürecinde yüzlerce not birbiriyle bağdaşp kaynaştı. Hem içerik hem biçim bakımından alacalı bulacalı, melez bir yapıya büründü ve giderek bana daha çekici gelmeye başladı. Bütün bu süreçte Elif Sofya, Enis Batur ve Füzûzan dosyayı okuyarak tereddütlerimi bir ölçüde giderdiler.

Bir de şöyle bir durum var; İnternet ve sosyal medya kullanıcısı olsaydım not yazmak için çantamda ne kara kaplı defterim ne de kurşun kalemim olurdu. Yani teknolojiyi kullanma konusunda günün gerisinde kalmamın da payı var bu kitapta.

- **Kontrol Kalem**i, çok fazla hayal kırıklığına uğramış, fazlaca öfke biriktirmiş, insana belki de yazara inancı çokça yıpranmış bir yazarın metinleri gibi okunuyor desem, çok mu sert konuşmuş olurum?

Farkındayım; zihnim olaylara, olgulara olumsuz yanından bakmaya alışkın. Eleştiride de özeleştiride de dozu kaçırdığım, acımasız görüldüğüm yerler olabilir. Sonuçta yüksek sesle yapılmış itirazlar çoğu. Genellikle belirli olaylar ve kişilerden hareketle yazıldığından aslında görünmez muhatapları var. Öfkeli, alaycı ve tabiri hoş görün biraz kalaycı ifadeler ondan. Yani sanki el kol hareketleriyle bağırıp çağıran bir adam görüyoruz ama karşısındakileri göremiyoruz. Tahammülsüzlüklerimi ve tepkilerimi gösterdiğim, aslında bana kalırsa ‘yazınsal günlüğüm’ diyebileceğim bir kitap. Yaşayıp giderken, Anita Sezgener’in pek sevdiğim kitabının adı gibi, “hafif zehirler” birikiyor içimizde. Sonra ağırlaşır böyle ufak ufak dışarı uğruyor. Evet, *Kontrol Kalemi* içimdeki urları bir ölçüde yansıtır. Söz gelimi

on yıl önce böyle bir kitabı yayımlayamazdım. Bazı kitaplar da bazı yaşları bekliyor işte böyle.

• ***Kitabın bir yerinde yazıyla aranızda kaskatı bir Japon ahlakının olduğunu söylüyorsunuz. Yazı adamı için bir deriş, kalender adam beklentisi çok üst düzey bir ahlaki çıta değil mi?***

Hayat bize değerleri, anlayışları mezc ederek yaşamayı öğretse de on dokuzuncu yüzyıl kafasında olduğumun, günümüzde geçerliliğini yitirmiş değerleri önemsemediğimin farkındayım. Yazının münzeviyane bir iş olması benim tabiatıma uygun düşüyor. Bu minvalde, Tanpınar gibi, Necatigil gibi feylesof tabiatlı kâmil yazarlara hayranım. “Japon ahlakı” derken bütün bu durumları öne çıkarmak istemiş olabilirim. Ama yanlış anlaşılacak da istemem, başkalarına “ahlaki bir çıta” koymak aklımdan bile geçmez. Sonuçta sahteliklere, kandırmacalara, hoyratlıklara, nobranlıklara, Haldun Taner’in deyişiyse “hışırıklar”a gösterdiğim tepkiler, yakınmalardır beni bu tarz söylemlere zorlayan. Öte yandan da iğneyi tam başkalarına batıracakken payıma düşen çuvaldızlarla yaşadığımı söylemekle yetineyim isterseniz.

• ***Cahit Zarıfoğlu bir yerde, “Şeyden söz ediyorum, şu içimdeki şairden. Beni beğenen olursa -şiirimi tabii- hiç üzerime alınmam. Tevazu mu? Katiyen. Gurur bile duyarım; ama âdeta kendim için değil.. o içim adına. O şiiri yazan ‘ben’ için. Onun namına. O benim içimde başka biri; buna eminim. Utanmamın nedeni ise, o ‘ben’in yerine beni, yani âdeta başkasının bir iyi***

işinden dolayı yanlışlıkla beni kutluyorlar da, ben yanlışlığı açıklayamıyorum gibi...” Kanımca Kontrol Kalem’inde de benzer “iki” Murat Yalçın var...

Çok güzel. Daha önce görseydim notlarım arasına alırdım. Zarifoğlu’nu bir kez daha sevdim ve yitirdiğimiz günü anımsadım şimdi. Lisedeydim. Okulların son haftasıydı galiba. Yaz tatilinde okuyacağım kitaplara ve bir şeyler yazmaya biliniyordum. Atikalı’daki kırtasiyeden yeni bir defter almıştım o gün. Akşam ilk sayfalarına duygusal şeyler karalamıştım. Pavese’nin *Yaşama Uğraşı* gibi, onun *Yaşamak* kitabı da beni çarpmıştı o yaşlarda. Şimdi düşünüyorum da ne kadar genç ayrılmışlar dünyamızdan.

Yazan-ben bazen benden uzak bir ben olur bende de. Yazarlar çok-benlidir, dolayısıyla içlerindeki köşeleri tutmuş bu benlerin arasında kalmaları doğal. Ben o kadar çoğalmış değilim ama bu kitabım da iki değil üç ben var gibime geliyor.

• ***Kontrol Kalem’inde 1000 Post-it’te kaldığınızı görüyorum, devamı gelir mi?***

Defterler büyük ölçüde okuma günlüğüm olduğundan, okuma hızıma bağlı bir durum var. Son bir yıldır yeni öykü kitabıma yoğunlaştığımdan okuma hızım düştü mesela. Bu kitap aşağı yukarı on yılın verimi olduğuna göre belki ellili yaşlarımda ikinci cildi olabilir. İş yazıya geldiğinde en iyi bildiğim şeydir beklemek. Tabii boş durarak beklemekten söz etmiyorum. Sünbülzâde Vehbî’nin “*Yüz yigirmi kütübün zübdesidir / Onların hal-lolunan ukdesidir*” dediği tarz bir kitabı hayal ederek beklersek Tahsin Yücel’in “Selami Harici”si gibi yaşamın dışına düşer, son derece ironik bir saçmanın içinde buluruz kendimizi.

- *Geçen onca yılın ardından birçok yazara ilişkin kanaatleriniz değişmesine rağmen Bilge Karasu'nun o özel yerini hep koruduğunu görüyoruz. Öyle ki Karasu için, "mihraptaki yerini koruyan tek isim" diyorsunuz. Bilge Karasu'yu bu denli dirençli kılan özellikler sizce nelerdir?*

Beni etkileyen yazarlar arasında tanışabildiğim birkaç yazardan biriydi Karasu. Genç yaşta yazın ortamına girdiğimden böyle bir şansım oldu. Sevdiğim yazarlarla dostluk kurarken kişilikleriyle üslupları arasındaki geçişleri gözlemlemeye, yani aslında dostlukların içinde kitaplarını sürekli ve yeniden okumaya çalışırım. Yazıyla aramdaki bağlar onlara baktıkça kuvvetlenmiştir. Bu anlamda Bilge Karasu yapıtlarına duyduğum hayranlığı dost-

luğuyla da pekiştirdi. Ne yazdıklarında ne hayatta hayal kırıklığına uğradım. Söz gelimi yazmasa da bir şey kaybetmezdik diyebileceğim yazarlarda gördüğüm kibrin kırıntısı yoktu onda. Tanıştığımızda yirmi yaşımıydım ama o, çok değerli bir yazar dostuymuşum, yaşıtımız gibi beni dinler, bugün bana gülünç gelen konuşmalarımı ciddiyetle ele alırdı. İnanılmaz bir sabrı vardı. Sadece yazınsal değerleri değil insani değerleri de çok yüksek, kendisinden feyiz aldığım bir kişiydi. Bir kere tüm canlılara ve doğaya saygı gösteren, gerçek bir "vicdan sahibi" idi. Öfkesi bile vicdanından gelen bir öfkeydi. Kimseye hınç duymayan, engin gönüllü bir ermiş gibiydi.

- *Feyyaz Kayacan'ı da birkaç kez anıyor ve değerinin bilinmediğini söylüyorsunuz, bu okurun ilgisizliği ve nankörlüğü kadar bilinmek ve okunmak anlamında yapıtın ya da yazarın da sorumluluk alanına girmez mi?*

Türkiye'de bir yazarın gündemde, göz önünde olmasını yalnız yapıtları sağlayamıyor maalesef. Yazarın sosyalleşmesi, dayanışması, bir yerlere üye olması ve daha da önemlisi bir dünya görüşünün savunusunu görünür bir biçimde yapması gerekiyor. Feyyaz Kayacan az ya da seyrek yazmanın, yurt dışında yaşamanın bedelini ödedi. Ama atların arasına karışmış bir zebra ilgisi de ona haksızlıktır. Öykülerini, oyunlarını basılı nesi varsa bulup okuduğum özel yazarlarımdandır. Bu ilgimi bilen Demir Özlü, arşivindeki Feyyaz Kayacan mektuplarını getirdiğinde yeni bir kitabı çıkmış gibi heyecanlandım.

Kendisini Moda’da bir kez uzaktan gördüm. Tanışamadım ama Demir Özlü’ye mektuplarını okuduğumda alaycı zekâsına hayran kaldım. Mektuplarını toplayıp yayımlamayı tasarlıyorum. Böylece belki kitapları biraz daha göz önüne çıkar.

• **Murat Yalçın niçin yazar, sorusuna yanıtınız ne olur?**

Bu soruyu başkaları yanıtlasa keşke... Okuyanlar niçin okuyorsa ben de onun için yazıyorum desem çok mu ukalalık olur? Çünkü iyi kötü yedi sekiz kitap yayımlamışım, onlar dururken ben burada ne desem cılız ve yanıltıcı olur. Ama size nasıl yazdığımı, yazıyla ilişkimi anlatmak isterim. Her şey âdeta kendi kendine kuruluveren bir tümceyle başlar. Yazdıkça öyküyü görmeye başlarım. Artık ‘bir öykü’ yazmakta olduğuma inandığım bir an gelir. Ondan sonrası gençlik yıllarımda Minnetoğlu’nun kitabında okuyup unutamadığım Necatigil’in dediği biçimde gelişir.

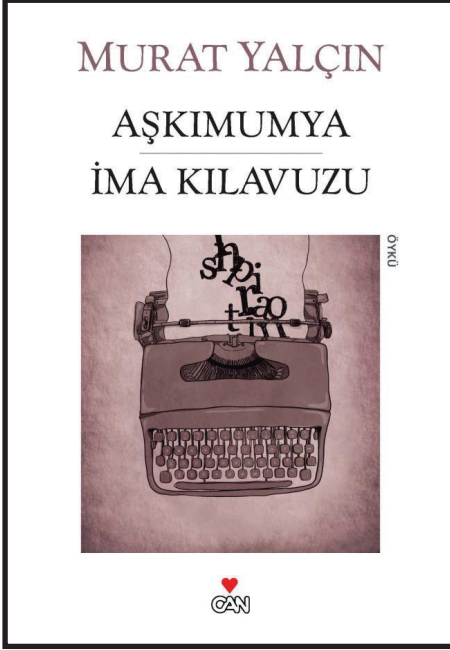
Necatigil yazım sürecinin evrelerini muhabbet, şehvet, şefkat ve nefret dönemleri olarak tanımlar. Uç veren tümceye ya da kafamdaki öykü taslağına “muhabbet”le bağlanırsam yazma “şehvet”ine kapılır büyük bir tutkuyla yazarım. Yazdıkça zaafılarımı görür ama “şefkat”le görmezden gelirim. Ama bir süre sonra bu duruma tahammül edemez yazdıklarım “nefret” duymaya başlarım. Muhabbet besleyip şehvetle yaklaştığım öykü bu olamaz, diye düşünürüm. Ancak üstünden zaman geçer, evirir çevirir başka yapacak bir şeyimin kalmadığını görüp “bitti” derim ve aslında bu “bitti” tam bir hüsrana anıdır.

Yazar-ben bazen benden uzak bir ben olur bende de. Yazarlar çok-benlidir, dolayısıyla içlerindeki köşeleri tutmuş bu benlerin arasında kalmaları doğal.

İşte bu hüsrana unutmanın tek yolu yeni bir tümceye muhabbet duymak, onunla kavrumaktır. Yenilen pehlivan güreşe doymazmış misali yazıp dururum. Geriye ne kalır dersenez, birkaç öykü ya da beş on tümce olabilir mi, bilmiyorum. Yazmayı seviyorum sadece, yazdıktan sonrası doğrusu pek umurunda değil.

• **Nesnellik iddiasını komik bulduğunuzu okudum. Üzerine yaptığınız değerlendirmelere bakarak Ataç’ın da sizin için hâlâ önemli bir eleştirmen yazar olduğu çıkarımını yapıyorum. Kanımca Ataç da gücünü nesnellğin reddi ve eleştirinin son kertede bir öznellik iddiasından alıyor. Belki eleştirinin, bugün özellikle bir hüküm vermekten kaçınıp boyuna lafı dolandırması da bu nesnellik takıntısı ya da öznellik gücünden yoksunluktan kaynaklanıyor. Katılır mısınız?**

Yazar ne kadar öznel olursa o kadar özgün olur. “Kendi sesini bulmak” dediğimiz bu. Öte yandan ben eleştirinin son derece yaratıcı bir yazın türü olduğunu düşünüyorum. Eleştirmen belirli kuramsal çerçevelerin içinde de eleştiri üretse özgün olmadıkça kalıcı bir değere varamaz. Metnin önünde okur da eleş-

tirmen de birer yorumcudur. Eleştirmen kuramsal birikime dayanarak, bir yöntemi uygulayarak ama son kertede öznel kavrayışlar geliştirerek saptayan, konumlandırıran kişidir. Beğeni olmadan eleştiri olmaz. Ataç eleştiriye göz alıcı bir dille, kendini ortaya koyarak yaptı. Eleştirmenliğini yeri geldiğinde bir özeleştiriye dönüştürerek, yani zekâsını ve yüreğini göstererek gerçekleştirdi. Özgüven ve samimiyet olmadığında, yarı buçuk kuramlara, dağınık yöntemlere, sözde nesnelliklere sığınmak zayıf kaçıyor. Keskin bıçaklarla iş gören insafli biriydi Ataç.

- “Yazıyla ilişkimi yazarlığın belirlemesini istemiyorum” diyorsunuz. Değilse bir yazarın yazıyla ilişkisini ne belirleyecek?

Ben, yazma eyleminin kendisinden, dile getirme çabasından, inandı-

ğım bir metne emek vermekten doyum sağlıyorum. Bunun dışındaki satış, ün, okur sayısı, reklam, övgü, görünür ya da görünmez olmanın yaratacağı imaj, medya stratejisi vs. hiçbirisi umurumda değil. Açıkçası yazıyla ilişkim bunlara bağlı değil. Daha ileri giderek diyebilirim ki hiç yayımlanmasa da aynı şekilde yazıyla uğraşırım. Yazarken okuru, şunu bunu hesaba katmam. Ama Bilge Karasu gibi ustalarımı omuzlarımın arkasında hayal ederim bazen. Bazen de zihnimde kurduğum, yazını yalayıp yutmuş, her şeyi bilen ve farkında olan, benden daha zeki ve yaratıcı olduğunu varsaydığım, sadağında sivri eleştiri okları bulunan ideal okura, sadece ona hizmet ettiğimi düşünürüm. Onun arada bir “eh” demesi ya da ses çıkarmaması içimde kelebekler uçurur. Niçin değil ama kim için yazdığımı söylemiş oldum böylece.

Anlayacağınız yazarlığı bir meslek, toplumsal bir kimlik olarak görmüyorum. Üstelik para edecek kitaplar da yazmıyorum. Şiir de, öykü de amatör- lük gerektirir, Haldun Taner’in ifadesiyle “pir aşkına” yapılır. Oysa günümüzde yazarı piyasaya süren, cılalayan araçlar çoğaldı. Tecimsel amaçlarla marka- laştırmalar, mitleştirmeler, kültleştirmeler gırla gidiyor... Her şeye rağmen yazın benim için bir yaşam biçimi, bir tutku işidir. O yüzden de ‘geçerken uğrayanlar’a dönüp bakmam.

- Yazın dünyasına girmeniz sanırım Varlık’ta yayımlanan bir hikâyenizle oldu. Anlatmanızı istesem...

İlk öyküm 1989’da *Andırın Postası*’nın *İkinci Yazıları* adlı sanat

ekinde çıktı. 1986-92 yıllarında Çorlulu Ali Paşa Medresesi müdavimiydim. Orası o yıllarda geniş bir okur-yazar havuzuydu. Şiirler, öyküler, yazılar uçuşuyordu masalarda. Birbirine çok uzak gibi görünen onlarca derginin, gazetenin ortak alanı, açık yazıhanesiydi. Gerçek bir kültür avlusu, son derece açık, özgür, kozmopolit bir sanat akademisiydi. Hasbelkader yazıyorsanız mutlaka birileri alıp yayımlıyordu. Benimki de biraz öyle oldu.

Cevdet Karal öykümü alıp *Argos* dergisinde Selim İleri'ye götürüyor, Şaban Abak Mustafa Kutlu'ya veriyor, Adnan Özer elimden tutup *Varlık* dergisinde daha yeni işe başlamış Enver Ercan'la tanıstırıyordu. Selim İleri *Argos*'ta yayımlayacağı öyküm için bir fotoğrafımı istediğinde Sirkeci'deki bir fotoğraf stüdyosuna girişimi hiç unutmam. Sanki o fotoğrafı kentin bütün duvarlarına yapışacak bir afiş için çektiyordum. Şimdi düşünüyorum da o dönemde *Defter* dergisini de çok beğenirdim. İbrahim Kiras "Elindeki Sopayı" adlı şiirini *Defter*'de yayımladığında ona nasıl da gıpta etmiştim. Ben de ilk kitabımdaki "Aşkımumya" adlı uzun öyküyü Metis Yayınlarına götürmüş, kapıdan uzatıp âdeta kaçmıştım. *Defter* dergisi mevsimlik olduğu için yaklaşık iki yıl beklemiştim. Yayımlanmadı ama bana uzun bir heyecan yaşattı. Yeni sayısını merak ve heyecanla alır, öykümü göremeyince keyfim kaçır ama dergiyi satır satır okumayı sürdürürdüm.

Varlık dergisi sadece ilk öykülerimi yayımlayan yer değildi. 1990 yılında yazı işlerinde çalıştım; Enver Ercan'ın dergideki ilk yıllarında yanındaydım.

Necatigil yazım sürecinin evrelerini muhabbet, şehvet, şefkat ve nefret dönemleri olarak tanımlar. Uç veren tümceye ya da kafamdaki öykü taslağına "muhabbet"le bağlanırsam yazma "şehvet"ine kapılır büyük bir tutkuyla yazarım.

O yıl kurulan şiir dergisi *Sombahar* ile *Varlık* beni bir "Babîlî çırağı" yaptı. Ardından YKY ve Enis Batur sayesinde yayıncılık mesleğim oldu. Daha o zamanlar yayıncı olursam yazarlara hizmet etmekten yazarlığımı ihmal edeceğim yolunda uyarılar almıştım büyüklüğümde ama zaten benim de pek hırsım yokmuş ki mesleğime dört elle sarıldım.

• *İma Kılavuzu'ndan sonra yazmayı bırakmanız gerektiğini belirtiyor ve ardından da "Bırakmadım, baştan aldım: Şen Saat çıktı." diyorsunuz. Niçin bırakma gereği duydunuz, Şen Saat'e istenmeyen evlat muamelesi yapmış olmuyor musunuz?*

İma Kılavuzu benim çıkmazımdı. Kısıtlı zamanımı güç bela okumaya ayırabiliyordum. Evlilik, çocuk, askerlik, okul ve yayıncılık üst üste binmişti. Düzensizlik beni yıldırır. Ucundan kıyısından ilgilenmeyi ise beceremem. Demek istediğim, kafamda uç veren öykülerin filizi bakımsızlıktan çürüyordu. Besleyip büyütemiyordum. *Defter*lere bir şeyler karalasam da öylece kalıyordu aylarca. *İma Kılavuzu*'nu da biraz Enis Batur ile Ayfer Tunç'un itelemesiyle

çıkarabilmişim. On yılda yazabildiklerim o kadardı. *Şen Saat*'i bu bakımdan *İma Kılavuzu* ile sanki biten yazarlığımın ikinci "ilk kitap"ı sayarım. Nitekim daha sonra ilk kitabım *Aşkımumya* ile *İma Kılavuzu*'nu birleştirerek *Şen Saati* ikinci öykü kitabım yaptım. Böylece ilk öykü kitabımla ikincisi arasındaki on yılın altını çizmiş oldum.

● *Şen Saat'in kurduğu yolda da devam edeceğinize inanmadığınızı, yeni yollar arayacağınızı söylemişsiniz. Daha sonra Kesik Hava ve Karga Zarif geldi. Yeni yollar arama bağlamında andığınız son iki öykü kitabınız ne türden farklılıklar taşıyor?*

Şen Saat bir dönüm kitabı oldu. Yazarlığımın şen saatleri başladı. Daha

Yazarın hayatını bazen yazdığı ya da okuduğu bir kitap değişir. Yaratıcılık sürekli bir değişim, dönüşüm, gelişim ister.

çok insan, daha çok günlük hayat, daha doğrudan bir anlatım, daha düzyazı dili, şiirsel imgelerin azalmasıyla daha soyut bir somuta geçiş... Elbette bunlar benim üstünkörü bakışlarım. Asıl saptamayı ben değil okurlar, eleştirmenler yapmalı. Burada şuna da dikkat çekmek isterim, düzyazıda hele hele öyküyle romanda yaş önemli. Ben mesela otuz beşimden sonra açıldım, açılabilseysem tabii... Kafamda onlarca öykü çekirdeği var, bakalım hangi biri filizlenip gün ışığına çıkabilecek.

● *Yakın zamanda Jonathan Franzen'den "Bir sonraki kitabı yazmak için yeni bir insan hâline gelmek gerekir. Zaten olduğun kişi yazabileceği en iyi kitabı yazmıştır. Kendisini değiştirmeden, bir diğer değişle, kendi yaşam hikâyesini, yani otobiyografinin üzerinde çalışmadan, daha ileri gidemezsin." şeklinde cümleler okudum. Sizce yeni bir insan iddiası ne denli gerçekçidir?*

Tekâmül meselesi yine... Her insan değişir ama yazarlar bu değişimleri bilinçle kavrarlar, daha derinden duyumsarlar. Yazarın hayatını bazen yazdığı ya da okuduğu bir kitap değiştirir. Yaratıcılık sürekli bir değişim, dönüşüm, gelişim ister. Kafka bu durumun paradisini yapmıştı gayet ciddi bir biçimde. Fantastiğe, eğlenceye kaçsaydı başka bir şey çıkardı. Önemli olan yazarın yeni bir düşünceye kendini kaptırması, yani kendini inandırmasıdır. Durup dururken de kendinizi yenileyemezsiniz ama. Sürekli okumak, başka yazarlarla, yeni kitaplarla alışverişi girmek gerekir. Yani yazdığımızdan daha iyisini yazabileceğine inanmamız gerekir yeni bir kitabın hayalini kurmak için. Yazarın hareket noktası hep kendisidir aslında. Dönüp dönüp aynı yere geliriz yeni bir yere gittiğimizi sanırken. Geçen gün yaptığım bir başka görüşmede söyledigimi burada yinelemem gerekiyor: Yazarların aslında birer Sisypheos olduklarını görmüş, bu saçmalıkla yaşamayı öğrenmiş kişiye yazar diyoruz.

● *Hafif Metro Günleri önce anlatı daha sonra ise roman etiketiyle yayımlandı. Niçin anlatıdan vazgeçip romanda karar kıldınız?*

Hafif Metro Günleri 1998'de Yapı Kredi Yayınlarından 'anlatı' olarak çıktı

ki bu benim seçimimdi. Aslında tasta-
mam bir novelladır. Unutmayalım ki bu-
gün pek sevilen romanlar *Kürk Mantolu
Madonna* ‘büyük hikâye’, *Ali Nizami
Bey’in Alafrangalığı ve Şeyhliği* ‘hikâye’
ve şimdi aklıma gelmeyen ama bugün
‘roman’ kılığında okuduğumuz pek çok
değerli roman aslında ‘uzun hikâye’dir.
Şimdi bu türler para etmediğinden onla-
ra da ‘roman’ deyip geçiyoruz.

İkinci baskıdan itibaren ‘roman’
dememin nedeni ise tepkisel. Roman
sularına yelken açmamın vakti geldiği-
ni yüzlerce kez duydum. Bana gına gel-
diği için, “hiç yazmayacağım” gibi artık
inatçı yanıtlar vermeye başlamıştım.
İkinci baskı için kitabı Notos’a verir-
ken ‘roman’ dedim. Böylece, ne zaman
roman yazacağımı soranlara “vaktiyle
yazmıştım” diyebileceğimi, bunu der-
ken de onların roman dedikleri şeyden
ne kadar uzakta olduğumu gösterece-
ğimi düşünmüştüm. Ama bakıyorum
da hâlâ hiç romanım yokmuş gibi aynı
soru soruluyor.

• *Hafif Metro Günleri gibi oldukça
güçlü bir yapıta rağmen Mevlana’nın
pergel metaforunda olduğu gibi bir
ayağınızın öyküde sabitkadem diğer
ayağınızın daha serazat hareket edece-
ğini söyleyebilir miyiz?*

Ben her zaman türleri çok fazla
umursamadığımı söylüyorum. Denemeler
yazabilirim, yeni bir novella yazabilirim.
Son günlerde aklımın bir köşesinde port-
re yazıları var mesela. Samet Ağaoğlu,
Haldun Taner, Baki Süha Ediboğlu,
Ruşen Eşref, Onat Kutlar, Enis Batur,
Salâh Birsell, Oktay Akbal gibi ama ta-
mamen kendi üslubumda anlatmak iste-
diğim, çerçevelemek istediğim yazarlar

var. Öte yandan tezgâha bakarak konu-
şursak, son bir yıldır yeni bir öykü kita-
bı üstünde yoğunlaştım. Şimdiye kadar
yazmadığım uzunlukta birkaç öykü var
orada. Yaşım ilerledikçe öykülerin de
gölgesi uzuyor sanki.

• *Aynı zamanda YKY’da yöneticilik
yapıyorsunuz. Bugüne kadar en çok
kimlerle çalışmaktan mutlu oldunuz?*

YKY’de çalışmam bazı kısa ara-
lıkları çıkarırsak toplamda yirmi yılı
buldu. On beş yıldır *Kitap-lık* dergisi
ve Türk edebiyatı editörlüğü yapıyorum.
Özellikle dergi editörlüğü yazarları tanı-
mak bakımından bambaşka bir deneyim.
Salt kitap editörlüğü ile edinilemeyecek
bir deneyim. Ben yazarları iş arkadaşla-
rım, meslektaşlarım gibi görürüm. Eşit
ilişki kurmaya özen gösteririm. Önce
okuru, sonra yayıncısı olabileceğim
yazarlarla dostluklar kurmaya özen
gösteririm. Ama büyük bir yayınevinde
editörseniz sadece sevdiğiniz yazarlarla
ilişki kurmanız imkânsızdır. Mesafeyi
iyi ayarlamak, ilişkiyi karşılıklı saygı
çerçevesinde yürütmek gerekir. Saygı,
dürüstlük ve samimiyet her ilişkiyi kur-
tarır diye düşünüyorum. Mutluluk di-
yorsanız ben mesleğimi seviyorum ve
sadece işimi yaparken mutlu oluyorum.
Yayıncılığımı geliştiren yazarların ayrı-
calıklı yeri vardır. Gerçekten bazı tecrü-
beli yazarlar editöre çok şey öğretebilir.
Şu ara büyük bir keyifle Haldun Taner
külliyatını yayına hazırlıyorum. Beni
yayıncı olarak iştahlandıran başka ya-
zarlar da var. Günün birinde onların ki-
taplarını da hazırlamayı hayal ediyorum.

• *Kitap-lık dergisini yönetiyorsunuz
ve dergi aylık periyotlardan iki aylık*

Gelen dosyaları okurken hangi türde neyi gerçekleştirmek istemiş diye bakarım. Yani dilinde, biçiminde özgün yanlarını ararım. Bir dünyası var mı ve onu dile getirebilmiş mi diye bakarım. Yazdığının bilincinde olup olmadığına bakarım.

periyotlara çekildi. Biraz geç de olsa sormak isterim niçin böyle bir karar aldınız? Son yıllarda edebî dergilere olan ilginin azaldığını, daha çok kitap eklerine kaydığını söyleyebilir miyiz?

Kitap ekleriyle bir alakası yok. Gazetelerin verdiği kitap eklerinin yazarın dergilerinin satışlarını olumsuz etkilediğini düşünmüyorum. Tam tersi onlar önemli bir yükü üstümüzden alıyor. Satış-pazarlama odaklı, yazar ve kitap parlatmayı amaçlayan söyleşi ve kitap tanıtma yazıları furyası bana öteden beri angarya geliyordu çünkü.

1993'te çıkmaya başlayan *Kitap-lık* önce iki aylık, sonra üç aylık, sonra tekrar iki aylık, 2003'ten sonra da aylık çıktı. 2012 yılında on yıl süren aylık döneme son verirken tamamen içeriğini ve niteliğini korumayı amaçladık. Dönüp baktığımda aylık çıkarken yetiştirme kaygısının öne çıktığını, yeteri kadar seçici olamadığımı gördüm. Yılda ortalama kaç şiir, öykü, deneme, eleştiri yayımlamışım; bunların kaçta kaçını aylık değil de iki ya da üç aylık olsam yayımlayabilirdim... Böyle bakınca salt kemikleş-

miş bir okurumuz var diye ısrarla aylık çıkmanın bir önemi olmadığını düşünüyorum. Bir de tabii aylık çıkan dergi ekip işi olmalı. Tek kişinin sırtında çok fazla yürümüyor. Bıkkınlık, yorgunluk veriyor ki bir dergi için en tehlikeli şey.

• *Edebiyat dergileri özellikle de sanal dünyanın sunduğu olanaklar hesaba katıldığında hâlâ bir “okul” olma işlevini sürdürebilirler mi ya da sürdürüyorlar mı?*

Hayır. İnternet'ten sonra bu mümkün değil. Öte yandan yeni yazarlara, gençlere olanak sağlayan pek çok atölye var. Artık dergilerin böyle bir görevi kalmadı. Eskiden birer “edebiyat mahfili” imiş dergiler. Ben son zamanlarına yetiştim.

Elbette her derginin sadık okurları arasında yazmaya başlayanlar ilk çalışmalarını öncelikle beğendikleri dergilere gönderiyorlar. Sonra editörlerle yazışıp görüşerek yazar olarak kendini göstermeye, eski tabirle temayüz etmeye çalışıyorlar. Ama bu, dergilerin böyle bir işlevi olduğundan değil, genç yazarlar ilgi gösteren editörler sayesinde oluyor. Söz gelimi *Kitap-lık* dergisinde bu tür ilişkiler kurduğum yazar sayısı yılda bir ya da ikidir. E-posta yoluyla yazıştıklarım arasında böyle birkaç kişi çıkıyor. Bu ilişkilere vakit ayırmak gerçekten zor... Ancak yazdıklarında bir parıltı gördüğüm, samimiyetine ve tutkusuna inanıp güvendiğim bir gencin görüşme isteğini de geri çeviremiyorum. Yol sorana yol göstermekten geri duramıyorum.

• *İşiniz gereği çokça kitap çalışması okuyorsunuz. Sormak isterim, bir ya-*

pütün metin değeri onu tür bağlamında değerli kılması yeter mi?

Yazınsal kıstasların, değerlerin geçerliliği vardır. Gelen dosyaları okurken hangi türde neyi gerçekleştirmek istemiş diye bakarım. Yani dilinde, biçiminde özgün yanlarını ararım. Bir dünyası var mı ve onu dile getirebilmiş mi diye bakarım. Yazdığının bilincinde olup olmadığına bakarım. O bilinç varsa metinde görünür çünkü. Kısacası iyi bir yazar kendi yazını kurmuş yazardır. Daha ilk kitapta bile kendini gösteren bir şeydir bu. Tür apayrı bir mesele... Bazı şiirler gelir ki “Bu şiir mi?” dedirtir. Yayıncı türlerin kitaplarında yazan tanım ve tariflerinin tutsağı olmamalı. Özellikle dergi editörü yeniliklere çok açık olmalı. Kendi beğenilerinin sınırlarını aşmaya çalışmalı. Her dosyaya yepyeni bir gözle bakabilmeli. Bu bakımdan türlerin gardiyanlığını üstlenmemeli, tam tersi yazarların ajanı olmalı. Yazınsal türleri akademisyenler ve eleştirmenler daha çok önemser, onların görevi sınıflandırmaktır. İyi bir metin herhangi bir türe sokulmasa da etkisini, gücünü gösterir ve okuruna ulaşır. Unutmayalım ki yazınsal türleri kuramcılar, akademisyenler kurmadı. Başlangıçta, yazarların açtığı çıgırlardı her biri.

• ***Hep yazarı konuştuk ama okurdan hiç bahsetmedik. “Pis okur” şeklinde bir nitelemeniz var. Kimdir pis okur?***

Baudelaire’in “ikiyüzlü okur, benzerim, kardeşim” deyişindeki yazınsal bir niteleme değil. “Pis okur” okumayı bilmeyen, düpedüz şaşkın okurdur. Bilinçsiz okur okuduğunu anlamaz ama acele yargılara, bir yığın zevzeklikle-

re düşer. Dünyaya bakışını eleştirmek, geliştirmek, değiştirmek, derinleştirmek için okumaz. Bağınazlıklarını besleyen, duygularını şişiren basit şeyleri değerli sanır. Aslında sadece “hislerine tercüman olan” kitapları okuyup kendini kültürlü, olgun bir kişi sanır. Kitap okuduğu hâlde çiğliklerden, cehaletten kurtulamamış, okuduğu her şeye inanıp uygulananları kast ederek, sevimli bir çocuk ağzıyla, “pis okur” diyorum. “Okur sayısı zaten çok düşük bir ülkeyiz, her okuru velinimetimiz sayalım lütfen” diyen müzmin iyimserlerden değilim. O yüzden rahatlıkla böyle söyleyebiliyorum.

• ***Hafif Metro Günleri’nde anlatıcı, “Belediye otobüsünde, metroda kimseye yer vermek istemeyen bir gencin okuması için yazıyorum.” diyor. Ben de bu satırları otobüste, anlatıcının sözünü ettiği psikoloji içinde okuduğumu belirtmek isterim. Herhangi bir yerde sizin kitabınızı okuyan bir okurla karşılaştığınızda neler hissediyorsunuz?***

Hafif Metro Günleri’ndeki sahne biraz farklı bir biçimde ilk kitabım Aşkımumya çıktığında başıma geldi. Bir akşam Taksim’de belediye otobüsüne bindim. Otobüs tıklım tıklımdı, kalabalığı yararak arka boşluğa geçmeye çalışıyordum.

Birinin elinde kitap gördüm mü gurbette hemşerisine rastlamış köylü gibi saf duygularla ona yaklaşıyorum. Kitabın adını öğrenmeye, mümkünse belli etmeden, hırsız gözlerle birkaç satır okumaya çalışırım.

Baktım, tekli koltuklardan birinde bir kızın elinde *Aşkımumya*. Yürek çar-

Pis okur okumayı bilmeyen, düpe-
düz şaşkın okurdur. Bilinçsiz okur
okuduğunu anlamaz ama acele
yargılara, bir yığın zevzekliklere
düşer. Dünyaya bakışını eleştir-
mek, geliştirmek, değiştirmek,
derinleştirmek için okumaz. Bağ-
nazlıklarını besleyen, duygularını
şişiren basit şeyleri değerli sanır.

pıntılarıyla başında dikilip durdum, ta ki
Fındıkzade’de inene kadar. Gözlerimle
gördüğüm ilk ve son okurum o.

- *Bir yerde, romandan söz eder-
ken “artık yazarı da okuru da kadın
olan yazı türü” diyorsunuz sonra da,
Hawthorne’un 19. yy roman salgınına
karşı, “Yazıp duran kahrolası kadınlar
sürüsü” sözünü aktarıyorsunuz. Cinsi-
yetçi bir yaklaşım değil mi?*

*Kontrol Kalem*i’ndeki her yargı
bana ait değil. Yeri gelmiş yazın orta-
mında etkili olan bazı genellemelerin,
önyargıların altını ironik bir dille çiz-
mişimdir. Benimki gözlemlere dayalı
bir saptama. Bu saptamaya geçmişten
sivri bir dayanak bulup onu aktarıyo-
rum. Hawthorn’un sözü elbette bugün
bize sorunlu gelebilir ama sonuçta ken-

di çağının, döneminin eleştirisini kendi
üslubunca yapıyor. Unutmayalım, vak-
tiyle pek çoğu idamla sonuçlanan “cadı
mahkemelerinde” yargıçlık yapmış bir
aileden geldiği için soyadına “w” ekle-
miş hassas bir adamdan bahsediyoruz.
Bugünün kavramlarıyla geçmiş zaman
insanlarını yargılamak haksızlık olur.
Bugün övündüğümüz değerler yüzün-
den de gelecek nesiller bizi suçlamama-
lı.

- *“Bir ‘Kokular Kitabı’ yazmak, her
metinde bir kokuyu anlatmak” diyor-
sunuz kitabın bir yerinde. Vedat Ozan,
“Kokular Kitabı” adıyla bir çalışma
yayımladı. Bilmiyorum kastınız böyle
bir kitap mıydı, okuma imkânınız oldu
mu?*

Benimki bir öykü kitabı... Bende
izi olan kokulara odaklanan öyküler
yazmaktı tasarım. Üstüne öykü kuraca-
ğım kokuları belirledim ama yazama-
dım. Belki düzeltmem gereken bir fikir.
Genellikle öyle olur bende. Parlak da
olsa uygulayamadığım bir fikir varsa
beni duraksatan nedenleri araştırırım.
Ya o fikir görüldüğü kadar parlak değil-
dir ya da yöntem sorunu vardır. Zıtlıkları
karşı karşıya getirmeyi de ikilemeleri
de severim. Söz gelimi “Kokular ve
Korkular Kitabı” demek daha çekici
geliyor şimdi. Demek ki “ikiyüzlü” ki-
tapları seviyorum, tek yüzlüler tekdüze
geliyor bana.